

Szellemi ujjáépítést!

Írta: dr. Sztevelnik László

Az értelmiségi tagozat munkájáról írni annyi, mint az értelmiség ezer megvitatott kérdéséről szólni. Pártunk annyi nagyjának hozzászólása után újat mondani erről a kérdésről nehéz. De éppen ez a mindig újat mondani akarás értelmiségünk igazi valója: leplezi le — a polgárságnak szinte beteges énkérését, mert legyünk tisztában: az értelmiségünk gondolkodásában, erkölcsiében, egész ideológiájában a polgári osztályhoz tartozónak érzi és tudja magát még akkor is, ha mint dolgozó, nem kapja meg munkája ellenértékét.

Legjobban illusztrálható ez a most megejtett közalkalmazotti szakszervezeti elektor választásokkal. Az anyagiilag egészen a legalsó kategóriákba tartozó értelmiségi réteg a kifejezetten polgári gondolkodású Független Kisgazda Pártra adta szavazatait legnagyobb számban — pártunk legkevesebb elektort tudott behozni. A Szociáldemokrata Párt elektorainak száma is majdnem eléri a Kisgazdapártét — az értelmiség úgy érzi, hogy a mi pártunk fölül fenyegeti a veszély „polgári létét”, helyesebben azt az egész, a néptől különálló, önálló világot, melyet a termelő munkában, az államigazgatásban elfoglalt különleges helyzeténél fogva felépített magának. Mondhatják, hogy a közalkalmazott nem az egész értelmiség, sőt egy tekintélyes részében nem is sorozható ahhoz a társadalmi réteghez, mely a fokozottabb szellemi munkával keresi a kenyerét. De ugyanezt az állásfoglalást észleljük pártunkkal szemben a legmagasabb szellemi munkával foglalkozóknál, a tudomány embereinél, a szabadfoglalkozású értelmiségiekben, a műszaki értelmiségben is, ha talán nem is olyan nagy mértékben.

A tény, amellyel szembe kell nézni, melyre munkánkat alapozni kell: kevesen vagyunk. A multban értelmiségiek közül csak néhányan voltak kommuniszták — legtöbb csak szimpatizáns. — A marxi szellemiség, a lenini-sztálini építőmunka a Szovjetunióban az emberi szolidaritáson (mondhatjuk szereteten) felépülő erkölcsi lenyűgözete a nyughatatlan, az emberi boldogság után vágyódó szellemet. Nagyon kevés volt azonban közülünk azoknak a száma, aki egész életét az emberiség felszabadítása munkájának szentelte. Már pedig kommunisztának lenni azt az erkölcsi embert jelenti, aki élete minden megnyilvánulásában, munkájában beleviszi a minden emberi teremtes alapját: a közösséggel és a közösségért való cselekvést, a közösségi érzést, tudatot. Kommunisztának lenni: a multban és jelenben egyaránt a közösségi munka tudatos vállalását jelenti.

Eppen ezért helyezte pártunk harmadik kongresszusa a pártmunka előterébe az u. n. „apró munkát”. Az emberi élet nem nagy eseményekben realizálódik. Az ember a mindennapokban él. Ebben a mindennapi életben kell segíteni, ezt a mindennapot kell felépíteni úgy, hogy mindenki érezze: megváltoztak az idők, megváltozott az értelmiség is. Itt van a jelentősége a „falujárásnak”. Nem a nép közé való romantikus kimenetelről van szó, hanem a parasztság, munkásság, értelmiség munkán alapuló egységének kiépítéséről.

Ezen a téren értelmiségi csoportunk, különösen orvosaink, elismerésre méltó teljesítettek. A beteg és annak hozzátartozója érzi a közvetlen segítséget, amit az orvos nyújt, amint hogy közvetlenül segít a szerszámokat, iskolákat javító munkás elvtárs is.

A falujárás jelenti az értelmiség közvetlen érintkezését a többi dolgozókkal. „De hiszen mindig is érintkezett az értelmiség a néppel” — halljuk a választ. Igen, de ebben az érintkezésben benne volt az „ur”, a „nép” viszonya. A falujárás pedig pontosan azt a célt is szolgálja, hogy a mindennapokban az a baráti, az egymásért való munka szelleme éljen a dolgozók között, ami a falujárással kifejlődött.

A falujárásba kevésbé kapcsolódott be a jogászértelmiség, de hiszen éppen ez a leggyengébb csoportunk, alig egy pár jogász, ügyvéd, bíró tagja van a szegedi pártszervezetnek. A jogvégeztető köz. és magánalkalmazottak száma sem nagy, ez összefügg az azzal is, hogy a jogban — az állam rendjében és a magánosok közötti rendben nyer leginkább kifejezést — a polgári gondolat.

Nagyfontosságú dolog volna az értelmiségnek ezt a rétegét megnyerni pártunk számára. Itt rengeteg a teendő. Az állami (igazságszolgáltatás) városi alkalmazott párttagokat jobban bele kell vonni az értelmiségi munkaközösségbe, aktivizálni kell.

Kell, hogy a jogász csoport is megalkuljon. Itt nem csupán a jogvégeztetelre gondolok, hanem azokat is bele kellene vonni a munkába — tanulósba —, akik főképp jogászai munkát végeznek (közigazgatásban, rendőrségnél, pénzügyigazgatásban), ha nincs is meg a jogi képzésük, szükségünk van jogászokra, akik ideológiailag is kommuniszták. Hiszen az államigazgatásban és igazságszolgáltatásban dolgozó értelmiségi az, aki az államhatalmat gyakorlatban megvalósítja — már pedig lényeges, hogy ezt a hatalmat ki gyakorolja. Itt is nem annyira az irányító szerveken, hanem az apró munkát végző szerveken van a súly. A nép a hivatalokban, bíróságokon találkozik az államhatalommal. Az új államrendszerünk, a demokrácia csak demokratikus gondolkodású elemekkel valósítható meg. Ma már jóformán minden élet megnyilvánulásba beleszúr az állam. A nép közvetlen és állandó érintkezésben van az értelmiséggel, egy fordított „falujárás”, a falu jár a hivatalokba.

Itt a hivatalokban kell megteremteni a közösségi szellemet, mely csak akkor eleven, ha az egyenlőség egymásért való munka elvén épül. S itt nagyon sok a tennivaló. A hivatalokban, bíróságokban megfordulóknak éreznük kell: a pártunk tagjával állnak szemben s abból kell azt kiérezniük, hogy ezek a hivatalnokok különbek a többinél, többet törődnek a kisemberekkel, másképpen bánnak vele.

Szükség van az új típusú kis állami hivatalokra. Hogy még nincs itt, ért-

hető. A társadalmi viszonyok és az azok alapját képező gazdasági viszonyok változása még egészen új keletű — és a változás, különösen az utóbbi területen még nem olyan mérvő, hogy egész gondolkodásunk, erkölcsiségünk átalakuljon.

Nagy szervező munka vár ránk. Magunknak kellene mondanunk a pedagógusokat, kezdve a kis gyermekekkel foglalkozó óvónőktől — az értelmiség világát kialakító professzorokig. Ez megint csak nincs így. Ezen a téren is mulasztottunk s hatalmi örhelyekre helyeztük a fősúlyt, pedig a nevelő munka jelenti a fiatalságot — új generációt.

Pedagógus csoportunk mindinkább hallat magáról. Megrendezte a pedagógus nagygyűlést Ott van minden munkában, a falujárásban, a szabad parlament vitaestjén. Az orvosok mellett ők a legagilisabbak. De még nagyobb súlyt kell helyeznünk a tanítóságra, melynek jelentősége az általános iskolával nőtt meg.

De nemcsak a tanítókra, hanem a tanítványokra is szükségünk van. Az egyetemre, népi kollégiumokra kerülő munkás és parasztiutakból kell kialakítani az új értelmiséget. Azzá kell lenniük és nem osztályarulás után a másik tábor erői „öserővé” válni, mint a multban történt sok népi származású értelmiséggel. Ez a fiatalság a mienk — belőlünk való s a felszabadulásnak köszönheti létét. Nekik kell magukkal ragadniuk a többiek, azokat, akik apák sorsát féltik az új élettel — a társadalmi átalakulástól. De — féltik magukat is attól a szörnyű anyagi lemorlástól, melyet saját husukon és szellemi előrehaladásuk megtorpanásán is éreztek. Mert ne feledjük, az értelmi-

ség is materialista, mint minden társadalmi osztály és gazdasági jóléthez képest méri valamely társadalmi átalakulással szembeni állásfoglalását.

A feudális osztályok, a polgárság és azok, akiknek valami morzsa jut a gazdaságok asztaláról — szembefordulnak a jövővel és ragaszkodnak a multhoz, amely pedig nekik sem jelentett boldogulást. Az értelmiség különben, többnek érzi magát a tömegemberről és ha már elvesztené „uri” pozícióját, bezárkózik eszméi közé és körülbasztyázza magát kultúrájával.

Ez ellen az eszmékben és kultúrában gyökerező mult ellen eszmékkel és kultúrával kell harcolni, azzal, hogy mi mindenkinek akarunk kultúrát adni és senki sem veszt azzal, ha minden embertársának egyenlő lesz az indulási lehetősége és ebből kifolyólag az emberiség szellemi alkotásai közkinccsökké lesznek.

A kommunista értelmiség egyik feladata a materialis ujjáépítésen túl a szellemi ujjáépítés. Átszerelni magunkat, hogy kommunisztának lenni folytonos harc embertársainkért és meggyőzni azokat, akik nem a mi táborunkban vannak.

Ezért „Politikai akadémia”, kulturális nyelvek, szabad parlament — ezért politikai harc, vagy szellemi alkotások tömegek közé vitele, ezért szellemi vite.

Kell, hogy mi értelmiségiek a személyes meggyőzéshez folyamodjunk, mindannyiunk kötelessége, hogy barátaink, hivataltársaink, kollégáink felé forduljunk — baráti beszélgetések, szakmai megbeszélések mind alkalmasak arra, hogy valakit a mi utunkra vezessünk. De hogy ezt megtehesük, magunknak kell nagyon, de nagyon sokat tanulnunk és dolgoznunk.

A szegedi mérnökszakszervezet nagyjelentőségű akciója

Már 1947-ben kezdjük meg a Tisza csatornázását a szegedi duzzasztó megépítésével

Beláthatatlan fejlődési lehetőség nyílna a terv megvalósításával Szeged és az egész Tisza-völgye előtt

Írta: BERÉNYI ÁRPÁD, a mérnökszakszervezet elnöke.

(Szeged, december 24.) Eppen 100 esztendeje annak, hogy Széchenyi István megalakította a Tiszavölgyi Társulatot, és megindította a Tisza-szabályozás munkálatait. Meg lehet állapítani, hogy 100 év alatt nemzetünk világviszonylatban is hatalmas munkát végzett. 111 átvágás készült, ami által az Alföldön a Tisza 40 százalékkal rövidebb mederben folyik, mint a szabályozás előtt. 2400 kilométer hosszú védődűt épült és 11.400 kilométernyi belvízelvezető csatorna létesült 113 szivattyúteleppel. Hazánk mai határai között a tiszai társulatok kerekén 3 millió kat. holdat mentesítettek ár- és belvizektől.

Az elmúlt 100 év munkája a szabályozási és mentesítési feladatokat nagyjából befejezte, most új korszaknak kell kezdődnie a Tisza történetében. Az új korszak: a Tisza csatornázása.

A Tisza vizének hasznosítása

A folyó csatornázása alatt azt értjük, hogy a mederbe beépített duzzasztóművek segítségével a vizet tároljuk, szintjét céljainknak megfelelően szabályozzuk, hogy a vízhasznosítás szempontjából függetlenítsük magunkat a folyó szeszélyes és előre nem látott víz állásától.

A mérnökszakszervezet elérkezettnek látja az időt arra, hogy a Tisza-csatornázás problémáját napirendre tűzze és a megvalósításig szorgalmazza. Ezért meghívjuk Markó Iván műszaki tanácsost, aki a földművelésügyi kormányzat erre vonatkozó elgondolását ismertette Szeged műszaki értelmisége előtt. Szükségesnek látszik azonban, hogy ezt a rendkívül fontos, megoldásra váró kérdést a nagyközönség is megismerje. Nemcsak Szeged város, hanem az egész magyar Tiszavölgy lakosságának meg kell tudnia, hogy milyen feltevést jelentene ennek az országrésznek a Tisza vizének hasznosítása. A problémának a széles néprétegek által való megismerése és a megoldás követése nagy mértékben gyorsítja a megvalósítást.

A magyar Tisza vizének a hasznosítása — amint azt Markó kifejtette — hármas célt szolgál: hajózás, öntözés, és villamos energia, az u. n. „fehér szén” termelésének céljait.

Mi az a duzzasztó mű

A cél elérésére négy nagy duzzasztóművet kellene létesíteni Szeged, Szolnok, Tiszafüred és Tiszalök mellett. A duzzasztómű hidlakhoz hasonló megerősítéssel áll, melyek között gépi

erővel mozgatott erős szilipetáblák vannak. A szilipetáblák szabályozásával biztosítani tudjuk a folyó vízszintjének állandóságát. A duzzasztó csak a rövid ideig tartó árhullámok idejére kapcsolódik ki a szolgálatból.

A duzzasztómű vizlepcsőt alkot, mely fölött magasabb, alatta pedig alacsonyabb a víz szintje. (A magyar Tiszán eszerint öt különböző vízszint lenne: Tiszalök fölött, Tiszalök—Tiszafüred, Tiszafüred—Szolnok, Szolnok—Szeged között és Szeged alatt.) Első kérdés: hogyan haladnak át a hajók a vizlepcsőkön? A duzzasztóval kapcsolatos a hajózó, vagy „kamara szilip”. Ez hajók befogadására alkalmas nagy medence, két végén kapuval. Egyik kapu az alsó, másik a felső vizlepcsőbe nyílik. Ha például alulról érkezik a hajó, kinyitják az alsó kaput s azon át beuszik a hajó a medencébe. Most az alsó kapu lezárul, a kamra vize felemelkedik a felső lépcső szintjére, a hajó tehát kiuszhat a felső vizlepcsőbe, a felső kapu kinyitása után.

A duzzasztóval kapcsolatos egy „vizkivétel” mű is, amelyen át a vizsugar a felső vizlepcsőből az alsóba zuhan. A vizsugar esési ereje turbina hajtására és ezáltal villamos energia termelésére alkalmas.

Ami az öntözést illeti, az eljárás nyilvánvaló: a megduzzasztott folyóból a víz nyílt árkokban gravitációs uton vezethető be a földekre és ott felhasználható.

Szeged és vidéke elképzelhetetlen fejlődésnek indulna

Nézzük meg most már, hogy a négy duzzasztómű megépítése mit jelent számokban kifejezve — a Tisza völgyének.

Létesül 535 kilométer hajózó út — termelhető (óvatosan számítva) 125 millió kilowattóra áram. Végül beszerezhetünk 500 ezer kat. hold öntözésére elegendő vizet.

Meg kell még azt is vizsgálnunk, mi a Tisza csatornázásának jelentősége speciálisan Szeged szempontjából. A város alatt létesített duzzasztómű által a Marostól délre és a Tisza jobb partján, közvetlen Szeged környékén húsz-ezer kat. hold öntözése válik lehetővé. Ekkora energia előállítására 8—10 ezer vagon szénre lenne szükség. Az olcsón termelt energia hatalmas ipartelepek létesítését tenné lehetővé. (pl. nem kellene külföldön feldolgozni a magyar

bauxitot alumíniummá). Addig, amíg a városnak olcsó energia nem áll rendelkezésére, Szeged nem is iparosodhat.

Az állandó vízszint mellett a vasúti és vízi szállítást össze lehetne kapcsolni, tehát a városban nagy kereskedelmi kikötő épülhetne. Olcsóbb és egyszerűbb lenne a Duna-Tisza-csatorna megépítése. A Maros egyrésze hajózhatóvá válna. További felbecsülhetetlen előnyt jelentene az olcsó vízi szállítás a most már minőségi termelést folytató gazdaságunk és ipartelepeknek.

Nem jelentéktelen előny lenne a városnak, hogy a duzzasztómű csekély költségűbbellett közúti hidnak is kiképezhető. Megemlíthető az is, hogy a csatornázás a Fehértó vízellátását biztosítaná és magának a folyónak több vízében is több volna a hal. Esztétikai szempontból is nyerne a város azáltal, ha a medrét állandóan kitöltő folyó szelne keresztül. Végül, de nem utolsósorban felhívjuk a figyelmet arra, hogy városunkban már az építés alatt okvetlen megszűnne minden munkanélküliség.

A folyó csatornázása alulról kezdődne, először tehát a szegedi duzzasztónak kell megépülnie. A mérnökszakszervezet minden rendelkezésére álló eszközzel szorgalmazza a munka megindítását. A legközelebbi törvényhatósági közgyűlés után felirattal fordul a kormányhoz, hogy a mű építését már 1947-ben kezdjék meg és a hároméves gazdasági tervbe illessék be. Szentes, Csongrád, Hódmezővásárhely és Szolnok érdekelt társtörvényhatóságait csatlakozásra kéri fel.

Felhívjuk Szeged közönségét, hogy a város jólétét előmozdító munkálatok megindítására irányuló törekvéseinket támogatssa.

MAJORANNA

kifogástalan árú nagy tételekben állandóan veszünk. Kedvező árajánlatokat

URÁNIA

vegyipari és kereskedelmi rt.

Budapest II, Fő-utca 19. kérünk.